

ההתנגשות הראשונה: חוק דרעי בבג"ץ

על רקע הרפורמות שמתכננת הממשלה במערכת המשפט, הרכב מורחב של העליון ידון ביום חמישי בעתירות נגד מינוי יו"ר ש"ס לשר • נתניהו ייפגש היום עם היועמ"שית בהרב-מיארה

טובה צימוקי ואיתמר אייכנר

הממשלה החדשה בקושי יצאה לדרך, וכבר השבוע צפויה התנגשות דרמטית בינה לבין מערכת המשפט. במוקד: עתירות לבג"ץ נגד מינוי חוק היסוד המאפשר ליו"ר ש"ס אריה דרעי לכהן כשר למרות הרשעתו בעבירות מס, ונגד סבירות ההחלטה למנותו לשר הפנים ולשר הבריאות.

הדיון יתקיים ביום חמישי על רקע הצהרות הקואליציה על צעדי חקיקה המבשרים שינויים מפליגים בסמכויות בית המשפט העליון, כמו פסקת ההתגברות. היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב-מיארה, ערכה בשבוע שעבר התייעצויות

בשאלה אם תוכל להגן בבג"ץ על החוק ועל החלטת ראש הממשלה בנימין נתניהו למנות את דרעי. בדיונים עלו דעות שונות – החל מהחלטה לא להגן על החוק ועד הגנה עליו, תוך הדגשה שקיימים קשיים חוקתיים משמעותיים. הדיון בעתירות יתקיים מול 11 שופטי בג"ץ. ההרכב המורחב הוקם הן בשל העובדה שמדובר בחוק יסודי, והן בשל רגישות מעמדו של בית המשפט העליון, זאת ברקע קואליציה שהצהירה בקווי היסוד שלה על הרצון לערוך רפורמה ביחסים בין הכנסת והממשלה לבין בג"ץ, ומינוי יריב ליון, שמוכיל אג'נדה זו, לשר משפטים. פרופ' יניב רוזנאי, מומחה למשפט חוקתי מאוניברסיטת רייכמן, מסביר כי העתירה נגד

מינוי דרעי מורכבת למעשה משני נושאים נפרדים. נושא אחד הוא התיקון לחוק יסודי: הממשלה, שאושר בשבוע שעבר, ובו שונו תנאי הכשירות למינוי שרים. משמעותו היא שלא ניתן למנות לשר אך ורק מי שנגזר עליו עונש מאסר בפועל. למעשה, השינוי הזה מאפשר את מינוי דרעי לשר הנושא השני עוסק בשאלת הסבירות של מינוי דרעי לשר – שאלה נפרדת משאלת הכשירות. זהו נושא שמלווה את המערכת הפוליטית מאז תחילת שנות ה-90 ופסקי הדין של דרעי ופנ"חסי. באותם פסקי דין נקבע שמינוי שר שהוגש נגדו כתב אישום חמור בפלילים אינו סביר באופן קיצוני מבחינת שיקול הדעת של הגורם הממנה. לדברי פרופ' רוזנאי, "על אף הניסיונות לט"

עון שחוק דרעי אינו נורמה פרסונלית, נראה שיש כאן טענות חזקות לפרסונליות של ההסדר, במיוחד כאשר הקואליציה דאגה לחוקק את ההסדר עוד טרם השבעת הממשלה. אילו ההסדר היה עתידי בלבד, שיחל מהממשלה הבאה, ההיבט הפרסונלי היה נחלש."

בתוך כך, היועמ"שית בהרב-מיארה, שלא הוזכרה מנה לשיבת הממשלה הראשונה, ביום חמישי, תיפגש היום עם נתניהו. היועצת צפויה להציג את הנושאים העיקריים שבהם היא עוסקת – בין היתר היערכות בנושא המשפט הבינלאומי אחרי החלטת האו"ם להגיש בקשה לחוות דעת מצד בית הדין הבינלאומי בהאג בנושא חוקיות הכיבוש הישראלי.